

Motion till riksdagen 2022/23:1463

av **Amanda Lind (MP)**

Stärkt arbete för fler anläggningar för idrott och rörelse

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det nationella arbetet för fler anläggningar för idrott och rörelse och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en anläggningsfond och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Boverket ska inkludera idrott i sin vägledning till kommunerna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta tillgänglighetsperspektivet i det nationella arbetet för anläggningar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En grundläggande förutsättning för att människor i Sverige ska kunna idrotta och röra på sig är att det finns god tillgång till anläggningar och miljöer för idrott och rörelse. Det kan handla om idrottshallar, badhus och friluftsanläggningar, men också om platser i naturen, vägar och vatten – allt beroende på vilket idrott eller aktivitet som utövas.

Idag är behoven skriande stora. Bristen på tider i hallar och anläggningar begränsar idrottsrörelsens möjlighet att växa och ta emot fler barn, unga och äldre som vill börja idrotta. När befolkningen växt och stadskärnorna förtätats har det inte byggts anläggningar för idrott och rörelse i samma takt. Den dyra marken i städerna prioriteras ofta för bostadsbyggande, vilket leder till att möjligheten att idrotta minskar och flyttas bort från där människor bor. Det är en mycket negativ utveckling. Förutom att det kan minska benägenheten att idrotta och röra sig, riskerar det även att öka bilberoendet och spå på ojämlikheten vad gäller tillgång till en rik fritid för alla barn. Förtätningen

riskerar också att inverka negativt på tillgången till grönområden och natur som är viktig för spontanidrott och det rörliga friluftslivet.

Även utanför de större städerna är behoven stora. Många av landets idrottsanläggningar är i stort behov av renovering, och nya sätt att idrotta och röra sig ställer krav på nybyggnation och mer moderna anläggningar. I kommuner med vikande skatteunderlag riskerar denna för kommunerna frivilliga verksamhet att stryka på foten. En god tillgång till anläggningar och miljöer för idrott och fritid i hela landet är i grunden en rättvisefråga.

Redan idag görs en hel del från olika parter. Riksidrottsförbundet har idag ett anläggnings- och idrottsmiljöstöd som kan sökas av föreningar. Även Arvsfonden och andra myndigheter och stiftelser delar ut stöd som kan användas till anläggningar och miljöer för idrott och rörelse. Kommunsektorn står för huvuddelen av finansieringen av anläggningar för idrott och fritid, såväl drift som nybyggnation. Till detta kommer en stor mängd anläggningar som föreningslivet och civilsamhället äger och driftar.

Även om idrott och fritid inte är lagstadgade verksamheter är det frågor som ofta engagerar lokalbefolkningen och prioriteras kommunalt. Det finns många goda exempel kring samverkan mellan kommun och idrottsrörelse samt mellan kommuner för prioritering, utveckling, drift och planering av idrottsanläggningar. God samverkan mellan rektorer, fritidschefer och föreningsliv har lett till smartare utnyttjande av befintligt lokalbestånd och skapat bättre möjlighet till spontanidrott. Samtidigt visar Riksidrottsförbundets kartläggning från 2019 att av Sveriges kommuner var det enbart 45 % som hade gjort en analys av tillgången till idrottsanläggningar och idrottsmiljöer, och 35 % av kommunerna som hade upprättat utvecklingsplaner framåt. Idrottsrörelsen har länge pekat på vikten av ett stärkt statligt engagemang i anläggningsfrågan. I tider av lågkonjunktur är det av särskild vikt att den nationella nivån visar stöd för att idrottens och föreningslivets behov fortsatt behöver prioriteras.

Folkhälsopolitiskt finns det stora skäl att prioritera idrottsanläggningar och miljöer för rörelse. Många rör sig alldeles för lite idag. Över 20 % av Sveriges befolkning uppger att de är stillasittande mer än 10 timmar per dag enligt den nationella folkhälsoenkäten från 2020, vilket är en stor riskfaktor för ohälsa. Idrottsklyftan mellan barn och unga utifrån socioekonomisk bakgrund är fortsatt hög. För en stärkt folkhälsa och för en levande och växande idrottsrörelse är det centralt med ett stärkt nationellt fokus på framtidens idrottsanläggningar och miljöer för rörelse och aktivitet.

Det nationella arbetet har redan påbörjats

Miljöpartiet har under åren i regering drivit på för att det nationella arbetet med idrottsanläggningar ska stärkas. Vi initierade samtal mellan de närmast berörda parterna, däribland Riksidrottsförbundet, Boverket och SKR (Sveriges Kommuner och Regioner), för att identifiera utvecklingssteg framåt. 2020 gav regeringen Boverket i uppdrag att ta fram ett underlag för hur kunskap om anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid kan utvecklas.

I februari 2021 redovisades uppdraget i rapporten Miljöer för idrott och fritid – Hur kan kunskap utvecklas, samlas och förmedlas (2021:6). Boverket identifierade här ett antal utvecklingsområden – däribland att stödjande strukturer behövs och att samordning mellan olika ekonomiska stöd, vägledning kring gestaltning samt samlad information om framförallt utemiljöer saknas. De föreslog även att regeringen skulle ta fram en

nationell strategi för aktiverande miljöer samt att ett forum för miljöer för idrott och fritid etableras.

I januari 2021 gav regeringen Centrum för idrottsforskning (CIF) i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av behovet av ändamålsenliga anläggningar och utemiljöer för idrott och andra former av hälsofrämjande fysisk aktivitet. Detta uppdrag redovisades i april 2022 och konstaterar att det saknas en samlad nationell strategi för framtidens anläggningar för idrott och motion samt att det idag saknas kunskap om vilka anläggningar som finns och hur de används.

Regeringen beslutade i april 2022 att uppdra till CIF att upprätta och driva en kunskapsplattform för anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid. Denna plattform ska utveckla, samla och förmedla kunskap, utifrån ett folkhälsoperspektiv och principen om universell utformning samt med ett innovativt förhållningssätt, för att samhället ska nå såväl breda som nya grupper av idrotts-, motions- och friluftsutövare. Uppdraget ska genomföras i samråd med Arvsfondsdelegationen, Boverket, Folkhälsomyndigheten, Riksidrottsförbundet, Svenskt Friluftsliv, Sveriges Kommuner och Regioner samt andra relevanta aktörer, och ska redovisas senast den 14 april 2023.

Arbetet är således påbörjat, men det behöver intensifieras och fler steg behöver tas för fler anläggningar för idrott och rörelse i hela landet.

Stärk det nationella arbetet för fler anläggningar för idrott och rörelse

Uppdraget till CIF att upprätta och driva en kunskapsplattform för anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid behöver följas upp och utvärderas. För att stärka den nationella samordningen kan ytterligare insatser övervägas. Exempelvis förordar Riksidrottsförbundet en nationell samordnare och såväl Boverket som CIF lyfter avsaknaden av en nationell strategi. I Boverkets rapport konstateras även behovet av ett dialogforum för fritid- och idrottsmiljöer. Regeringen bör fortsätta dialogerna med berörda parter och utifrån CIF:s uppdragsredovisning överväga att ytterligare stärka den nationella samordningen i enlighet med vad som anförts ovan.

Inrätta en nationell anläggningsfond

I Danmark har en särskild fond, Lokal- och anläggningsfonden (LOA), inrättats för att stötta innovativa projekt inom anläggningsområdet. Fonden ska vara såväl en kunskapsförmedlare som en utvecklingsfond för framtidens hållbara fritidsliv. Fonden finansieras av danska staten (Danska spel) och ska bland annat främja möjligheterna till fritidsaktiviteter i en alltmer urbaniserad tid samt ökad mångfald inom sporten, däribland parasport och sport för alla, oavsett livsvillkor. Den ska också sprida erfarenheter och lärdomar från genomförda projekt.

Exakt hur en svensk anläggningsfond ska utformas behöver utredas utifrån de kartlagda behoven. Miljöpartiet tror dock att en nationell anläggningsfond kan vara ett bra sätt för att såväl utveckla och stärka finansierings- och samverkansformerna för om- och nybyggnation av anläggningar som att stötta kommuner och föreningsliv i att hitta innovativa och långsiktiga lösningar. Vi förordar att en nationell anläggningsfond inrättas och att en utredning tillsätts för att förtydliga inriktning, omfattning och skärningspunkter gentemot andra stödsystem på anläggningsområdet.

Samhällsplaneringen behöver i större utsträckning ta hänsyn till och inkludera miljöer för idrott och rörelse

Idag innehåller inte plan- och bygglagen något krav på ytor för idrott och rörelse när nya områden planläggs och byggs. Det medför en hög risk att idrottsmiljöer inte byggs ut i tillräcklig takt, eller rent av försvinner, när områden förtätas. I 2 kap. 7 § i plan- och bygglagen (PBL) står att det vid planläggning ska tas hänsyn till behovet av att det inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse finns lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse. Men i Boverkets vägledningar till kommunerna är det inte tydligt att det med detta avses anläggningar för idrott. Det ökar risken för att idrottsanläggningar och idrottsmiljöer prioriteras ner i kommunernas planering.

Även om många kommuner idag självmant tar detta ansvar är det inte acceptabelt att det inte finns en tydligare inriktning när det gäller en sådan grundläggande del av hur vi planerar för ett hållbart och hälsosamt samhälle. Anläggningar för idrott och rörelse bör ses som en självklar del av samhällsplaneringen. Miljöpartiet menar att ett första viktigt steg vore att ge Boverket i uppdrag att inkludera planering för idrottsanläggningar och idrottsmiljöer i sina vägledningar till kommunerna.

Idrottsanläggningar och aktivitetsmiljöer behöver vara tillgängliga för alla

Idag är idrottsanläggningar och lokaler för träning ofta otillgängliga, vilket begränsar personer med funktionsnedsättning som vill idrotta. I planering och byggande behöver ett helhetsperspektiv finnas, där lokalerna i alla deras delar görs tillgängliga. Det är också viktigt att det finns god information om en anläggning ur tillgänglighetssynpunkt, så att man som besökare vet om lokalens beskaffenhet inför ett besök.

I det nationella arbetet för anläggningar måste ett tillgänglighetsperspektiv vara en självklarhet. Parasport Sverige har tagit fram en manual för tillgänglighet på idrottsanläggningar som ska fungera som stöd när anläggningar planeras och är en viktig aktör för samverkan. Ett kartläggningsarbete för tillgänglighetsstatusen på anläggningar runt om i Sverige bör övervägas.

Amanda Lind (MP)